

БАЙРАМ МУБОРАК!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ХАКИКАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

УЛУҒ АЙЁМ

Бугун — 1 Май. Баҳор, меҳнат, гўзаллик, тинчлик байрами. Фусункор, дилрабо табиат ва инсонларга олам-олам қувонч, шавқ-заъв, чирой бахш этувчи май тараоналари — совет кишиларининг ижодий ва яратувчилик ишларига катта кўрм, жаҳон меҳнаткашларининг бирдамлиги, ҳамкорлиги, пролетар интернационализи, халқлар дўстлиги ва қардошлигининг буюк тантанасидир.

Байрам нақониларини, парад ва колонналар узра қад кўтарган ол байроқлар, шор ва плакатлар, диаграмма ва лавҳаларда бугунги гўлгун ҳаётига учун партия ва ҳукуматимизга чексиз сўзловат, миннатдорчилик, меҳр ва муҳаббат ҳис-туйғуларини, партия XXV съездининг тарихий қарорларининг амалга ошира бориб, саноат, қишлоқ хўжалиги ва маданий кўриш соҳасида эришилган муваффақиятлар, империализмга қарши, тинчлик, демократия ва социализм учун курашда прогрессив инсоният кучларининг қудрати, маслак ва истақларини намоён этилган.

Мамлакатимиз халқлари халқаро бирдамлик кўни бўлган 1 Майга сиёсий ва меҳнат активлиги янада юксалган бир вазиетда келдилар. КПСС Марказий Комитетининг маюлда Чакриқилари янги, улкан марраларга, жасорат ва шижоатга сафарбар этди. Саноат корхоналари, қурилишлар, қолхоз ва совхозларда, бепоеи Ватанимизнинг барча соҳаларида умумхалқ социалистик мусобақаси нег қўлоқ ёйди. СССР ва Ўзбекистон ССРининг янги Конституциялари, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг ВЛКСМнинг XVIII съездида сўзлаган ёрқин ва илҳомбахш нутқидан бениҳоя руҳланган совет кишилари, шу жумладан областимиз меҳнаткашлари улуг айёмин муносиб совғалар билан кутиб олдилар. Биринчи квартал планни, апрель ойи топиригини муддатидан илгари билан бажарилди. Мамлакатда ҳар қачонгидан кўпроқ саноат ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етказиб берилди. Беш йилликнинг зарбдор вазтасида туриб меҳнат қилаётган ақоиб ва ташаббусдорларнинг ташаббуслари эндиликда миллионларнинг қудратли ҳаракатига айланб кетди.

Областимиз меҳнаткашлари беш йилликнинг учинчи йилида юксак марраларини белгиләдилар. Қалбларини қувонтирувчи, дилларга шодлик бахш этувчи бунёдкорлик жасоратлари, мардлар ва баҳодирларнинг зафарли рапорти — коммунистик қурилиш йўлидаги ижодкорлик ишларимизнинг ёрқин тантанасидир. Бекобод металлургия, Ангрен қончилари, Олмалик қимёгарлари, Янгйўл саноатчилари, азамат дехқонларимиз фидокорона меҳнатлари билан эл-юртини мамнун этмоқдалар. Улар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар бутун мамлакатимиз бўйлаб таралмоқда. Бугун 1 Май мамойишларида улар меҳнат, ижодкорлик самараларини тантана қилдилар.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Улоқ Шарқ бўйлаб қилган сафаринда ҳамда комсомол съездида сўзлаган нутқларида мамлакатимиз тараққиётининг гойат муҳим масалалари, тинчлик учун, урушга қарши халқаро бирдамлик, ишчи ва социалистик ҳамда коммунистик партиялар бирлигини янада мустаҳкамлаш учун курашининг навабдиги вазиёларини ва равшан кўрсатиб берилди. Совет давлатининг Ленинча ташқи сиёсати, Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетини Сибирь ёрқин алағи ошираётган ҳаётини план ва режалар, истиқболли тадбирлар совет кишилари, жаҳондаги барча эрксавар, прогрессив инсоният томонидан қизғин маъқуллашиб, қўллаб-қувватланмоқда.

1 Май байрами Совет Иттифоқи меҳнаткашларининг улкан байрами бўлиш билан бир қаторда жаҳон меҳнаткашлар оmmasи — бутун дунёда тинчлик, мустақиллик, социал тарққиб ва озоодлик учун курашаётган халқларнинг ҳам семмили байрамидир. Улар бу айёмга ўз сафларини янада жипслаштирган, империализмга қарши курашда янги ютуқларга эришган, пролетар интернационализи байрогини янада баланд кўтарган ҳолда келдилар. Совет Иттифонининг изчиллиги билан олиб бораётган катта фаолияти натижасида социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ва жаҳондаги барча тинчликпарвар кучлар мустақам бирлигининг натижасида халқаро вазиетдаги эндиқиятлар бирмунча юмшодди, уруш оловини ёқиб ҳаракат қилувчи империалистларнинг қора интиларига қатъий зарба берилди. Нейтрон бомбасини ишлаб чиқариш ва ундан фойдаланишнинг таъқиқлаш соҳасида Совет Иттифоқи ташаббуси билан амалга оширилган тадбирлар тинчликсевар халқларнинг туб мақсади ва истаги бўлди.

Ҳар бир байрам, тантана, айём янги зафарларга, юксак нўқчаларга қорламоғи, Ватанимиз эконоимикси ва маданий-иқтисодий юксалириш соҳасидаги галдаги вазиёларини муваффақиятли қад этишга сафарбар қилиш лозим. Йилликнинг биринчи кварталли муваффақиятини тўғалланди. Иккинчи квартал топириқларини бажариш учун ҳамма ерда қизғин кураш олиб боришмоқда. Ақоиб-ташаббуслар билан маюлдаги чиққан саноат ва қишлоқ хўжалигининг илгорида ўз вақтларига вафо қилиб, ойлани ва квартал планларини муддатидан илгари бажармоқдалар. Беш йилликни уч-тўрт қилда адо этиш ҳаракати тобора кенг қўлоқ ёймоқда. Меҳнат заъв, сиёсий активлиги, бунёдкорлик ишлари бексиз жўш ураётган шу кўнларда омма ўртасида ташкилотчилик ва сафарбар этишчилик ишларини янада юксак поғонага кўтариш, ички имкониятлари ва резервлардан фўйдаланиб, самарадорлик ва иш сифатининг янада юксак бўлиши учун кураш олиб боришимиз керак.

Саноат корхоналарининг ҳодимлари Май байрами арафасида социалистик мусобақада эришган ютуқларини мустаҳкамлаб, ҳар бир корхона ва коллективнинг план ва социалистик мажбуриятларини тўла бажаришга эришилари кесарак. Қишлоқ хўжалигида қизғин ва тизиз дамлар бошланди. Ёғингарчилик натижасида дехқончилик ишларида бир мунча жиндий вазиет юз берди. Ғўзалларнинг ривожини ўтган йилга нисбатан кечикиб кетди. Бундай шароитда кўп иллик тажрибани, илгор методлар, фан ва техника ютуқларини ишга солиш, ҳар қандай шароитда ҳам энгилардан юқори ҳосил етиштириш учун барча тадбирларини кўриш лозим.

Баҳор байрами элликмигза, халқимизга, барча миллатлар ва эллатларга катта қувонч, севинч ва шодлик олиб келди. Ҳамма ерда тантана, шоду-хурралик. Қарамағонда меҳнат қилган совет кишилари бу байрамни юксак қўтаринчилик, буюк ифтихор ҳисларига тўла қайфиат, аъш ияят ва истақлар билан тараннум этмоқда. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг мамлакат ички ва ташқи сиёсатида олиб бораётган муваффақиятлар фаолиятидан, халқимиз турмуши ва маданиятининг юксалириш йўлидаги илҳомбахш, ҳаётини план ва тадбирлардан гойат мамун бўлган коммунистларнинг буюк бунёдкорлари — совет кишилари ленинчи партияимиз раҳбарлигида янги зафарлар сари отландилар.

Шу улуг айём кўнида миллионларнинг тили ва дилида кундангиди оташин, жанговар сўзлар баралла янграмоқда. **ЯШАСИН 1 МАЙ! БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ БИРЛАШИНГИЗ!**

ЯШАСИН СОВЕТ ЖАМИАТИНИНГ РАҲБАР ВА ЕТТАҚЧИ КУЧИ — СОВЕТ ИТТИФОҚИ ЛЕНИНИНГ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ!

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК БУЛСИН, АЗИЗ ЎРТОҚЛАРИ!

№ 85 (6197).

1

М А Й

ДУШАНБА

1978 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

ЯШАСИН ИМПЕРИАЛИЗМГА ҚАРШИ,
ТИНЧЛИК, ДЕМОКРАТИЯ ВА СОЦИАЛИЗМ
УЧУН КУРАШДА МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ
ХАЛҚАРО БИРДАМЛИК КУНИ—1 МАЙ!

1 МАЙ ШАРАФИГА

Оққўрғон районидagi Во-
тинцев номи колхоз пахта-
корлари чигит унб чикқан
майдонларда дастлабни иш-
ловни бошлаб юбордилар.
Николларга ишлов бериш
хўжаликдаги коммунист Ас-
кар Ахмедов бошчилиги қи-
лаётган бригадда уюшқонлик
билан олиб боришмоқда. Ҳар
кун 10—20 гектар майдон-
га сифатли ишлов берилмоқ-
да.

Хўжалик пахтакорлари бу

йил мавжуд 1 минг 450
гектар майдоннинг ҳар гек-
таридан 35 центнердан «оқ
олтин» етиштиришга аҳд қи-
лишди. Етиштирилган ҳосил-
нинг 85 проценти «зангори
кема»лар ёрдамида териб
олинади.

Бўстонлиқ. Меҳнат-
кашларнинг халқаро байра-
ми 1-Май шарафига бошлан-
ган социалистик мусобақага
қўшилган паррандачилик
фабрикасининг коллективи

71 миллион 500 минг донга
тухум тайёрлаб белгиланган
планини мўлжаллагидан анча
ошириб бажарди. Аҳоли
дастурхонига 207 тонна пар-
хез гўшт етказиб бериб кат-
та муваффақият қўлга ки-
ритилди.

Фабриканинг бу ютуғига
товуқбоқарлардан С. Сайда-
лиева, М. Турғунбоева, Т.
Қўшбоева каби ишчилар му-
носиб ҳисса қўшишди.

И. НЕҒМАТОВ.

ҲОСИЛДОРЛИКНИ ОШИРАМИЗ

Совхозимиз ташкил этил-
ганига тўрт йил бўлди. Ле-
кин шу қисқа вақт ичида
бирмунча ташкилий-агротех-
ник тадбирлар амалга оши-
рилди. Дехқонларимиз бор
маҳоратларини ишга солиб,
резервлардан имкониятлар-
дан тўла фойдаланишга ҳа-
ракат қилиб, йилдан-йилга
ҳосилдорлигини оширишга
эришмоқдалар. Шунинг учун
ҳам ўтган йили халқ хўжа-
лиқ планини 153 процентга
етказиб бажардик.

Бу йил ҳам деганда 4600
тонна картошка етиштири-
миз. Шундан 2810 тоннаси
давлатга сотилди. Бундан
ташқари, аҳолига қўллаб
савабот, қонун-тарвуз ет-
казиб берамиз.

Биз ҳосилдорлигини оши-
ришга эришиш учун энг ав-
вало ердан унумли фойдала-
нишга алоҳида эътибор бе-
рмоқдамиз. Ҳар йили шудгор-
лиш олдидан далага қўллаб
маҳаллий ўғит чиқарилади.
Давлат томонидан берилди-
ган минерал ўғитларини ҳам
ўз вақтида ташиб келтириб
савлашга, энгилар парвари-
лиш вақтида бу ўғитлардан
агротехника қондаларига му-

вофиқ равишда фойдаланиш-
га ҳаракат қилмоқдамиз.
Ҳозир 320 гектар ердаги
картошка ниҳоллари гурни-
раб ўсмоқда. 326 гектар ер-
да сабзавот, 25 гектар ерда
ҳашаки лавлаги етиштири-
лади.

Олис-олисларга қўзғилиб
кетган бепоеи ғаллазорлари-
мизда ҳам иш қизғин. Лал-
микор ерларда ҳосилдорлик-
ни 19 центнерга етказишга
аҳд қилган азаматларимиз
мавжуд 900 гектар майдон-
ни эрта қўқламда бора-
лаб, ўғитладилар. Бу ерлар-
да бугуннинг «Қизил
шарқ» арпаининг унумли
навлари ўстирилмоқда.

Тўрақўрғон району мак-
кажухориқорлари ташаббуси-
да қўшилган совхозимизнинг
ИЗРА Тойлоқов бошлик мак-
кажухориқорлари ҳам тай-
рат қилмоқдалар. Улар
ёқиниш ички-унча да-
момлаядилар. Ҳар гектар ер-
дан 100 центнердан макка-
жухори доли олиш учун ку-
раш бораётир.

Совхозимиз ерларни асосан
қир-адрликлардан иборат.
Бу сувчилан алоҳида масъу-
лиятни, маҳорат билан иш-
лашни талаб этади. Шунинг

учун ҳам биз сувчиларни
тайёрлашга катта эътибор
бердик. Бундан ташқари,
ария-завурларни тозалаш
ҳам сифатли ўтказилди. Кат-
та-катта пайкаларга сув
олиб борадиган ариқларга
ёса бетон ётқизилди.

Бригадалар ўртасида ў-
аро мусобақа амж олдириб
юборилган. Туркиду Абду-
қулов, Мирғис Солиқов,
Токиахмал Окунов, Иноқ-
жон Исмоилов ўртоқлар
бошлик қаршқаччилик бри-
гадалари ўтган йили ҳар
гектар ердан 140—170 цент-
нердан ҳосил олган эдилар.
Улар бу йил ҳосилдорлигини
180 центнерга етказишга
бед боғлаганлар.

Бу йил қўқлам сабзавот-
чилик учун анча қудай кел-
моқда. Биз ҳар бир қудай
фурсатдан имкониятдан
унумли фойдаланиб, алоҳида
олинган план ва мажбурият-
ларининг бажарилишини таъ-
минлайдиган ҳосил етишти-
риш учун ҳаракат қилмоқ-
дамиз.

Т. НАЖИМОВ.

Оҳангарон районидagi
Будённий номи совхоз
директори.

БИЗ БУНЁДКОРМИЗ

КЕЧАГИНА Ангрен ички
бир шахар эди. Тор қўла-
раб, паст қаватли уйлар. Бу-
гунги Ангрен эса нақадар па-
тофатли ва жоизбодор, замо-
навий тилдаги гўзал ва катта
шаҳар. Улкан корхоналар, кўп
қаватли кенг, ёруғ уйлар,
гавжум маданият саройлари,
мағазиналар катта ва текис қў-
чалар.

Ана шу гўзаллик, ободончи-
лик, фаровонликда бизнинг
ҳам муносоиб ҳиссамиз бор.
Биргина ўтган йили ҳам ша-
ҳарда янги корхоналар, квар-
таллар барпо этилди. Ана шу
қурилишларнинг кўпчилигида
қўлимиз теккан. Бу билан биз
гурурланамиз.

Бундан уч ярим ой бурун
СССР янги Конституцияси қа-
бул қилинди. Унинг асосий
мазмунини халқимизнинг фаро-
вон турмушини таъминлашга
қаратилган. Шу билан бирга бу
партия ва ҳукуматимизнинг
халққа бўлган гавжўрлигининг
яна бир намунасидир.

Илгари хабар қилингани-
дек, шу йил 20 апрелда Жа-
нубий Корея авиакомпания-
сининг «Вонг-707» самолё-
ти СССРнинг осмон чегара-
сини бузган эди.

Хаво ҳужумидан мудофаа
кучларининг ҳаракати нати-
жасида самолёт Қарелия
АССР территориясининг бо-
риш қийин бўлган жойига
қўнди. Пассажирларнинг ба-
раси ва экипаж яқин атроф-
даги аҳоли пунктига эвакуа-
ция қилинди ва 23 апрель

Булариинг ҳаммаси бизга
маънавий озунча беради,
марраларга қорламоқда. Бир-
мунча вақт муқаддам 14 ки-
шини бек беш йилликда ба-
жариш ташаббуси билан чи-
қди. Бу эса партия ва ҳукума-
тимизнинг таътирлигига жавоб
эди.

Бизнинг бригаданимиз ақли
ҳам масъулиятини ҳис этиб, яна
ҳам самаранорроқ бошлик қи-
лаётган. Ички резервларини
ишга солдик. Фан-техника
ютуқларини, илгор тажрибаларини
тезкорлик билан ишлаб чиқ-
аришга тadbик этилди. Айниқ-
са, социалистик мусобақани
тўғри ташкил этишга, моддий
ва маънавий рағбатлантиришга
катта эътибор берилди.

Коллективимиз 29 бунёдкор-
ни ўз сафига жипслаштирган.
Деврил ҳар бир курувчи бир
неча касб эгаси. Биноларини
асосан қаллоон баҳолар билан
топишмоқдамиз.

Ўтган йилнинг охириги квар-
талда 63,3 минг сўмлик ишни
бажаришмиз лозим бўлса, бу
рақам 139,2 минг сўмни таш-
кил этди. Ўтган йилнинг 10 ок-
тябрдаёқ тўрт иллик топири-
қини дўндириб қўйдик. Унинг
и беш йилликнинг иккинчи
йилида шахримизда сўт махсу-
лотлари заводи муддатидан
икки ой олдин фойдаланишга
топишилди. Бунда ҳам брига-
дамиз аъзоларининг улуши
бор.

Унинг беш йилликнинг учин-
чи зарбдор йили давом эт-
моқда. Илгининг дастлабни кун-
лариданоқ топириқларини ик-
ки қорбартга етказиб адо эт-
моқдамиз. Ниятимиз икки беш
йиллик топириқини бир беш
йилликда ортиқ билан адо
этишдир.

Д. ЗАЗУЛИН.

«Ўзбекшахтострой» қури-
лиш трести 6-бошқармаси
комплекс бригадаси бошли-
ки.

ҚИЗИЛ МАЙДОН ГАПИРМОҚДА

Олам қудди, ёрнида тонг,
Ватан узра урилади бонг.
Кутлуг юрда байрам бу кун,
Миллион-миллион чехра қулгун.
Тантанавор келар овоз,
Самовотда буюк парвоз.
Диққат, диққат!... Қувнаб, сайраб,
Тўлиб-топиб, қулиб, яйраб,
Шонли тарих, истиқболдан,
Коммунизм ва иқболдан,
Қизил майдон гапирмоқда.
Гўзал майдон гапирмоқда.
Мунқул дамлар — ўтмиш йиллар,
Ҳикоясин тингланг диллар...
Мангус ўчмас — олов улар,
Гўлоб бўлган — ялов шулар.
Сўзламоқда Қизил майдон,
Зинратгоҳ — қадам жойдан.
Октябрдан, ҳақиқатдан,
Энг муқаддас саодатдан.
Сайр этиб Совет элчи,
Ана, сўзлар доҳий Ленин...

Унга боқиб, Қизил майдон,
Гуш тутайди, ясаб қуйдан,
Вафо, сафо, тотли ҳаёт,
Ҳар бир уни жонбахш баёт.
Халқим етган зафарлардан,
Фазо томон сафарлардан
Гапирмоқда Қизил майдон,
Сўзлар қуёш, юлдуз, ойдан,
Диққат, диққат!... Бахтимиздан,
Опоқ олтин — пахтаимиздан,
Пилла, галла, сабзавотдан,
Қизил майдон сўзламоқда,
Келажакни қўзламоқда,
Пок, муборак, улуг айём,
Мархабо, Май, сенга салом!
Ўзбекистон пойтахтидан,
Шарқ машаъли — дур тахтидан,
Гапирмоқда Қизил майдон.
Меҳнат, тинчлик, ғазал, Майдан!..

Раҳим УМАРИН.

ТАСС АХБОРОТИ

куни Мурманск аэропортида
АҚШнинг Ленинграддаги
баш консулхонаси ҳамда
Пан-Американ авиакомпания-
си вакиллари топирилди.
Улар шу кунин Совет Итти-
фоқи тулроғидан чиқиб кет-
дилар, кема командирини Ким
Чанг Кью ва штурман Ли
Чин Си бундан мустақсон
тур. Улар ўтақилаётган тек-

шириш муносабати билан
ушлаб қолиндилар.
Текшириш давомида шу
парса аниқланди, Жану-
бий Корея самолёти билан
бўлган можаро экипажнинг
халқаро ушчи қондаларини
бажармаганлиги ҳамда ҳаво
ҳужумидан мудофаа совет
қирувчи самолётларининг аэ-

родромга қўниш учун ўз
ортларидан бориш тўғриси-
даги талабларига бўйсунма-
ганлиги натижасида содир
бўлган.

Экипаж командирини ва
штурман СССР осмон бўш-
лигини ва чегарасини, шу-
нингдек халқаро ушчи қон-
даларини бузганликига ўз

айбларига тўла иқдор бўлди-
лар. Улар совет самолётла-
рининг командаларини ту-
шунганликларини, лекин бу
командаларга бўйсунмаган-
ликларини тасдиқладилар.
Кема командирини ва штурман
совет қонунин олдига ўз ай-
бига иқдор бўлиб, афв этиш
тўғрисида СССР Олий Сове-

ти Президиумига ёзма ра-
вишда илтимос билан муро-
жаат қилдилар.
СССР Олий Совети Пре-
зидиуми Ким Чанг Кью ва
Ли Чин Си ўз айбига иқ-
дор бўлганликларини эътиборга
олиб, Ким Чанг Кью билан
Ли Чин Синни жиноий жа-
вобгарликка тортмаслик ва
уларни Совет Иттифоқи тул-
роғидан чиқариб юбориш би-
лан чекланиш тўғрисида қа-
рор қабул қилди.

ТИКЛАНИШ

Раҳбар ҳар доим ҳамманинг кўз ўнгига ва эшитишга учун ҳам тағиб-қозмаслиғи, бундасизлиғи керак. Дилида нимадлар бўлмасин, у доимо шай ва тетик ҳолда турнишга мажбур, асасларини ўз ихтиёрига қўйиб юбормаслиғи керак, токи одамлар ундан ишонч кучи олсинлар. Батён ҳолларда биз юмюрнинг аҳамиятига унча баҳо бермаймиз, ахир ишта қўпинча ҳазил-хузул ҳам ёрдам бериши мумкин.

(Дароси ўқинчи ботас)

(Боши иккинчи бетда).

Уша даврда заводларнинг қолқозларга отилиб, ёрдамини қишлоқ хўжалигини юксалтиришни, деҳ қурулишнинг муҳим воситаси деб ҳисобларди. Усти бостирилган хирмонлар айниқса, муҳим эди. Тўғри, ишчи яна ўша наърияди, ҳайвон бериш, жазолар бериш мумкин эди. Бироқ мен бошқача йўл тутдим. Қўнлардан бирида обкомда директорлардан Ф. Н. Балакин, Н. Р. Попов, И. И. Коробов, П. В. Савкин ва бошқалар тўпланиб қолди. Заводлардаги ишлар ҳақида суҳбат давом этарди. Мен бирдан шундай дедим:

— Айтишларича, Пётр Васильевич Янгирматов усти бостирилган хирмонни янқолаш истагини билдирибди.

Ленин номи завод директори, кейинчалик Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Савкин хатто қалқиб кетди:

— Йўқ, Леонид Ильич, Янгирматовни уздай олмайман. Хали тўқинчасини эпласам ҳам катта гап.

— Нима ҳам дердик, майли шунга келишганимиз бўлсин! Хўш, Илья Иванович нима дердинг?

Сўнг биз ҳаммамиз кулиб юбордик, бироқ иш юришиб кетди. Ёни яна бир воқеа. Ёзда кун айни иситган бир пайтда обшларан тасби билан обкомнинг маҳаллий саноат бўлими муҳлини ҳауаримга чақирдик. Навбатдаги ишлар ҳуусида тағириниш, гап орасида шундай деб сўзладим:

— Нондан тайёрланган қвасдан ичиб олсак ёмон бўлмасми?

— Ёмон бўлмасди! — дейинди улар бариб.

— Областизмдан шундай қвас тайёрланадими?

— Йўқ... ҳозирча.

Мен келишиб қўйганимизда кўра янқоқани босдим. Кабинетга қвас тўлдирилган қўзани олиб киришди. Уни ҳодимлардан бири уйида олиб келган эди.

— Маҳкамат, татиб кўринг...

Обшларга меннинг асиқ танишим Г. М. Дроченко мудирлик қиларди. У билан биз Забайкальска битта танишлар ротасида хизмат қилган эдик. Мен нима демоқчи бўлаганини у дарҳол фаҳмлаб олди.

— Қалай, Григорий, — сўрадим мен, — қвас ёқдими?

— Шугулламамиз, — жавоб берди у. — Бугунқоқ одамларни янқитам.

— Улмай-етмай юрганларингизни қаранг-а, — дедим мен. — Биз ўтирган жойимизда шунчалик иситиш, ҳозир мартерлар, домна печлари олдиди қандай иссиқ бўлаётган экан! Ишчи чанқонини нима билан қондиряпти экан? Бу ҳақда обшлар билан маҳаллий саноат ўйлабмиз ким ўйлаши керак? Ҳатто киришмаслар? Муддатини аниқ айтишлар-чи?

Тасвир қилибди: ўша ёздаёқ шаҳарда қвас тайио бўлди.

Одамлар ҳар хил бўлади, улар билан ҳар хил тағириниш керак. Баъзан аса сукут қилади ҳам кишига катта таъсир қилади. Петровский заводда рельс тўқинлари пехини ишта тушириш чоғида оғир аҳвол вужудга келиб қолди. Мудат тугай деб нолияти, бу ёққа қарасан қилинган ишларнинг саноги йўқ, лоийҳачилар, курувчилар, пудратчилар ўрта-сида жаниқлардан бўлиб турарди. Уларнинг ҳаммасини област партия комитетиға тўплашга тўғри келди. Уларо низолаб бер ерда ҳам давом этди. Ҳамма қабул қилишнинг гўё кечини-таврийи завоғга айб қўярди. Шунда рельс тўқинлари пехининг бошлиғи ўриндан туриб бармоқларини бука бошладди: анови жойда болтлар қотирилмаган, яна бир жойда деталъ ўз ўрнига тушмаган, мана бу жойда электр асбоблари созланмаган. У шу ҳолда анта имзо чека олмаслигини, ахир шу стаида ўзи ишлаши лозимлигини айтди.

Ҳамма ўз фикрини билдириди. Одатта кўра биринчи секретаринг ҳудосасини, балки тан-беҳадарни куттишарди. Бироқ мен айтиб бир нарсани сўрадим:

— Ўртоқлар, нима иш қилиш кераклигини ҳамма тушунидми?

— Тушушарди, — жавоб бердиши.

— Ўндай бўлса жавоб сизларга, бординлар, байришлар.

Мана, яқунловчи сўз ҳам шу билан тугади. Одамлар ҳали Янгирматга таёйирлаш жараёндаёқ ўзларинг қамчиликларини билди олганликларини, ўзларинг жавобгарлигини ҳис қилганликларини кўрдим. Энг муҳими, област партия комитети бу зарур оқибат куришиш устида кузатиб турганлигини ва курувчилар тошмирини уздайла олишларини ишонини улар ҳис қилишлари керак эди. Шундай бўлди ҳам.

8

Днепропетровск област партия комитети навларини ташлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашга жуда катта эътибор берарди. Бу масала ўша пайтда алоҳида янқидилик билан қўйилган эди: минглаб партия ва совет ҳодимлари фронтларда, партизан отрядларида, полъеда қалқиб бўлишган эди. Улар ўзинга келган кишиларнинг ҳали таъйибмаси, билмиши кам эди. «Баҳарлик тўғрисидаги масала» — бу калдар тўғрисидаги масалалар — ишчи йўлга соларганимиз биз ана шу принпиға амал қилардик. Област комитети бюроси рабарлик лавозимларига кўтарилаётган коммунистларнинг снсий ва ишчанлик фаъиалатларини тез-тез муҳокама қилиб турар, гафайтла, қобилиятли кишиларни далайлик билан кўтаришни талаб иларди. Вақт шунч кўрсатдики, умуман, биз бундай одамларни юқори ишларга кўтариб ҳато қилмадик.

Тўғри, «лаяж» бўлиб қолган виждонсиз ҳодимлар, рабарлар, «юрағида ўти йўқ» кишилар (ўша пайтдаги стенограммаларда шундай иборалар бор эди) ҳам учраб турарди. Уларга нисбатан биз мурасис эдик. 1947 йилинг декабрида мамлакатда пуд ислохоти ўтказилди. Шундай арабоблар ҳам топилдики, улар ўзларининг хизмат мавсидан фойдаланиб, пуд алмашиниш шартларини олдиндан билган ҳолда фойда олиб қолш пайдан бўлиб, ошларини омонат кассаларига қўйишга эър берарди. Мен уларни партидан ўчиришни талаб қилиб чиқдим. Худди, шунингдек, қобилиятсизлиги, чекланганлиги сабаб киши бариб қилиш кишиларнинг ҳам постларидан (бошқа рабарлик лавозимларига яна қайтала «ишга жойлаштирилмаслик» шарти билан) бўшатилишига эришидик. Одамгарчилик юзасидан баъзиларни раҳиммиз ҳам келди, бироқ давлат ҳисобига қўнғилчанлик қилиш мумкин эмас эди.

Кимки ўзининг иш қобилиятини кўрсатган, кимга област партия комитети ишонган бўлса, улар ана шу ишончин сезишлари лозим эди. Обкомнинг умумий бўлимида мудир бўлиб бизда Е. Н. Малюевский ишларди. У билан урушдан олдин ҳам таниш эдик, фронтда ҳам учраганимиз. «Агар лозим бўлиб қолса истагани пайтда киривар» — дедим мен унга Днепротровскка келганимдан кейин. Чиндан ҳам ҳамма вақт унинг гапларини доимо илқият билан эшитиб, қўлаб-қувватлаб, керак бўлганда масалалар билан ёрдам бериб турарди. Қарабсанки, иш олға силжияпти. Демак, унинг олдат қўйилган вазибаларни баъжарида унинг ташаббус кўрсатиб ишлашига ямон бериш керак.

Кўпгина ҳодимларга ишонганлигини амалда кўрсатиб ва қўйилчи жорий масалаларини ҳал қилиш ҳақиқатан ҳам уларга тошмир қўйиб, мен умумий аҳволни таҳлил қилиб, перспектива проблемалар тўғрисида фикр юритиш, принципал вазибаларин белгилаш учун ўзимга вақт топдим. Ана шу вазибалардан бири ҳам ташкилий, ҳам партияий-снсий ишларнинг сезишлари даражада ахшиланлигига эришиш вазибаси бўлиб, уни Запорожьескидаги имлаёқ қаттиқ ўшлаб олган эдик. 1948 йил февралда област партия конференциясида бу ҳақда шундай дейилган эди:

— Вазиға партияий ишчи хўжаликка рабарлик қилиш билан тўғри уйғунлаштириб олиб боришдан иборатдир. Бу—санъат. Партияий ишдаги бу санъатни ўрганиш керак...

Шуни айтиш кераки, ўзимга ҳам ҳаммиша ўқишга, ўрганишга тўғри келди. Бу ҳамма учун зарур, албатта. Вазиға ҳаммиша ўғариб, янги-янчи проблемалар рўй бериб турарди. Партияий рабар агар орянда қилишни истамасса бутун умр ўқини, ўрганиш керак.

Днепропетровскда мен тикланишнинг навбатига босқинча дуч келдим: заводлар маҳсулот бера бошлаганди. Гарчанд уларнинг кўпгина пехлари ҳали вайрона ҳолида бўлса ҳам, кўпгина шахталарини сун босиб ётган бўлса ҳам саноат оёққа тура бошлаган эди. Энди уй-жой қурилишини, маданиятни, маиший хизматини йўлга солиш керак эди. Масаланинг янқидилиғи равшан бўлиши учун Днепротровскка Х шаҳар партия конференциясидаги мутқдан бир қисмини келтирамиз:

«Ўалда менинг кўпгина ўртоқларим, собий сифишларим, ҳозир пехларинг бошлиқлари, сменаларнинг бошлиқлари бўлиб ишлаётган Левини, Олейни, Гречини ва бошқа ўртоқларни кўриб турибман. Уларга ва снларнинг ҳаммалариниғида област ва шаҳар партия комитети уй-жой қурилиш билан етарли даражада шуғулланишганини рўй-рост айтмоқчиман. Аҳвол шу даражага бориб етганини, конференцияда уй-жой қурилиш бўйича план бор-йўғи 11 процент баъжарилди, деб ахборот беришга тўғри келмоқда.

Залдан овоз: 7 процент!

— Ҳатто 7 процент. Бу шармандалик-ку, ахир! Ишчиларни ўшлаб қолдиш керак деб гапиривму, бундай аҳволга чидаб келамиз. Шаҳар комитетининг янги сайланган состави ва област партия комитети бунга барҳам бериши керак. Одамлар уруш йилларида катта қийинчиликларга бардош бердилар, галабамизни деб катта муҳтожликларни босдан кечирдишди. Эндиликда улар маиший шароитларинг ахшиланлигини талаб қилишга ҳақлиқлардир. Биз, болъшевиклар меҳнатқашларнинг моддий ва маданий даражасини оширамиз деб, халиқа маълум вазиға бериб қўйганимиз. Биз берган вазиғамизни тўлашимиз керак!»

Вазиғанинг муроккаблги шундан иборат эди: маҳаллий Советларнинг пудлари ҳали кам бўлиб, асосий маблаг заводларнинг директорлари қўйида эди, улар эса шаҳар қуришдан бош тортишарди. Днепротровскда умуман олганда марказ деган нарсга йўқ эди. Карл Маркс проспекти ҳали ҳам қарабга бўлиб ётарди, шаҳар чеккасида эса жўнгина ишчи посёлкалари қуриларди. Ҳатто шундай бир назари ҳам ўйлаб чиқилган бўлиб, гўё домна, пўлат ёритиш, прокат пехларининг бошлиқлари завод қошида янашлари лозим эди. Ахир ўша пайтда ҳали телефонлар ҳам, трамвайлар ҳам, машиналар ҳам йўқ эди. Зўр деганда от қўшилган беларика бўларди (рабарлардан бири планлаштиришга нима учун кечиниб келдигиз, деган саволга баланд овоз чиқариб: «Менда машина йўқ, байталиганим эса профилактикага қўйган эдик», деб жавоб бергани ҳали эсимда).

Заводларни арзон-таровга вақтинчалик турар-жой эмас, балки ошод уй-жойлар, шаҳар чеккаларида эмас, балки марказла қуришга мажбур қилиш керак эди. Директорлар билан дўстона суҳбатлашарманман, мен уларнинг маҳкамачилик қурилиш снбаси маблагларини текша тўғрисида фақат ҳам хаёлдангина иборат, бу эртами-кечми бари-бир зарарга айланган, деб исботлашга уринишарди. Обкомнинг бюросида шаҳарнинг асосий магистралларини қуришимиз кераклиги ҳақида, улар бўйлаб қўйиб ўйлар барпо этиб, бу уйлارга энг ахши меҳнатчиларни, Ватан урушининг инвалидларини, ҳалок бўлганларнинг оилаларини кўчириб киритишимиз кераклиги, бу одамлар партия ва ҳукуматимизнинг улар турмушини ахшиллаш тўғрисида қилаётган гамхўрлигини амалда ҳис қилишлари кераклиги тўғрисида расмий гаплар бўлди. Бироқ иш жуда секинлик билан борарди.

1948 йил май ойининг охирида мен ана бутун областни айланиб чиқдим. Никополда, Павлоградда, Кривой Рогда, Новоосковскда, Марганецда бўлидим, кўп нарсаларни кўрдим, ўз фикрларимнинг ҳақиқига ишонч ҳосил қилдим. Директорлар ўзларини ахтиёркорлик билан тутишарди, бундай пайтларда одатда болъгандек, улар маблагимиз йўқ, бўлганда бул ҳаста эди, бундан ташқари ахши лойҳачилар ҳам йўқ, қурилиш базасининг ҳам мазаси йўқ ва ҳоказо ва ҳоказо, деб гапираршарди.

— Бир тақлиф бор, — дедим мен охирида. — Келинлар, ҳаммамиз биргаликда ахши уюштирилган жадал қурилишни бориб кўрамиз.

Айниларини қабул қилиб олш мумкинлигини аниқлаймиз. Узоқча бормаймиз. Келинликми...

— Келинлик, — жавоб бердиши.

— Бўлмаси узоқча қўзмай кўя қолайлик, Эртага етти-ю нол-нолда обкомнинг биноси олдида тўпلامан.

Шундай қилиб, эрталабчи соат еттида бир неча машинада директорлар, қурилиш трестларининг рабарлари, шаҳар партия комитети ва шаҳар иқроия комитетининг ҳодимлари бирик-кекин йўлга тушидик. Эсимда, ҳавонинг қовоғи солиқ эди, биз қияликка ёйиштириб солинган уйлاردан иборат қишлоқлардан бири — Мандрюковкадан ўтиб жанубга қараб ўйдим-чүкур йўлдан борардик. Деярли бутун йўл бўм-бўш эди, йўловчиларни қарийб учратмадик, битта ҳам машина қўримади. Тенарак-атрофдаги дараклар ёнйариб юборилган, далалар оқлар билан тилина-пора қилиб ташланган, фақат у ер-бу ердагина тракторлар ёни ўлжатга тушган шатачки тракторларо ишлаётган эди. Биз шу тақлида ички соат йўл юрдик. Сўнгга теяликка кўтарилидик. Пастда эса Днепротровск маъзаси намоён бўлди. Ундан парироқда насликкада катта оқ шаҳар естаниб ётарди. Худди шу пайтда кўёш қўрнуб, деразаларда нур жилда қила бошладди, уйлари баланд, ёрут бўлиб тузуларди... Қалбимни илқ ҳис-ҳаяжон чулғаб олди, Запорожьеска қўшни обкомнинг вақили сифатида келган бўлсам ҳам, айни пайтда мен шу еригиз одам эдик.

Ахир, ўш марта эшитилган кўра бир марта кўрган афзал, деб бекиз айтишмайдим-да. Менинг эскурсичиларим асфальт бетонини қуришди. Бу ҳақда мен уларга бир неча бор гапириб берганман. Улар запорожьескилар алқачон ишлатишгаётган кабелъ қоралари билан қизиккинди. «Санъиш методи» билан водопроводни қандай ўтказишларини эър қизиниш билан қўлаб кечирдилар. Гидравлик домкратлар 800 миллиметрлик қурувларини ерга босиб кириштишарди, шу йўқинда кўя олдимизда қарийб бутун бир қаватлага қурув ёйишди. Муддатлар тўғрисида, таъналар тўғрисида, меҳнат умумдорлиги ва қурилиш материалларини тўғрисида кўпгина саволлар бўлди, албатта. Сўнгга биз ишчилар ошқонасида овқатландик.

уйга кеч тунда қайтиб келдик. Қайтишда иккита директор — Вабушкин номи завод билан Либкохт номи завод директори кўп қаватли қулай уйлари ёйиштириб қолган. Ҳатто Либкохтнинг тағироти қўлаш тўғрисида келиш-пиш ҳам олиштириш маълум бўлди. Янми йилдан снб бу чўрдаги уйлари бош проспектида қал қўтарди. Улар марказининг қурилишига туртки берди. Ишнинг муқаддимаси шундай бошланган эди!

Дарвоқе, соҳил бўйининг тақдирини ҳаммадан кўра қизикор бўлди. Ҳозир у шаҳарнинг энг гўзал жойига айлانган. Ўша пайтда бу ерда фашистлар фақат вайроналарни қолдирган эдилар. Мен бу соҳил бўйи қайта қурилган нақадар гўзал қиёфа насб этишини тасаввур қилардим. Бироқ, хўжалик ҳодимлари бундай қувончли келажакка фикрлар назар ташлар эдилар. «Бундай гўзал манзарани қуриш кимга насиб қиларини?» дегандай бош қайтаб қўйишарди. Уни кўриб деярли ҳаммамизга «насиб қилди! Тез орада аҳоли соҳида жойлашиш чакки эмаслигини тушуниб қолди шекилли, Днепр бўйининг ер сўрашга тушишди. Фурсат ўтган эди. Соҳил бўйини шаҳар Совети иқроия комитети қурилиш учун аллақачон таъинлаб бўлган эди.

Ҳаммага равшанин, урушдан кейинги оғир йилларда мамлакат асосий қуларини, маблагларини саноатини, қишлоқ хўжалигини қайта тиклашга сафарбар етган эди. Бу қонуний ва тўғри иш эди. Бироқ, баъзан ана шу тўғри ишор нисбон остида тепса-тебамизлик, хўжа-снзлик, олдий йўноқлик берилиб ётарди. Шу билан бирга уй-жой, транспорт, маиший хизмат, маданият босидаги қолоқинг меҳнат умумдорлиғига, пиравариди эса ишлаб чиқаришнинг ўсишига сўзсиз таъсир қиларди.

Област партия комитети партия, совет, хўжалик рабарларидан ташаббускорлиқни талаб қиларди. Қунарлар бирида УКИП(б) Днепротровск шаҳар комитетининг секретарлари К. К. Тарасов, П. Ф. Храпунов ва шаҳар иқроия комитетининг раиси Н. Е. Гавриленко-ларга мен бундай дедим:

Каттаюқ сумкани олиб, Москвага боришлар. Албатта, министрларнинг қабулида бўлишлар. Вайроналар ҳақида гапириб беришлар, суратларни кўрсатишлар. Шундай қилинганда, шерикчилик йўли билан сўз тўпла-гич минораси қуриш учун, трамвай учун, болалар болчалари учун, уй-жойлар учун маблаг беришсин. Булар уларнинг ўз ишчилари учун зарур эканлигини айтишлар. Қатъийлик билан кириб бораверишлар. Қаттиқ талаб қилинлар. Сизлар коммунистларсиз, коммунистлар эса дадил бўлиш керак.

Шундай қилишга тўғри келарди, бу эса ахши натижалар беради. Заводлар хнбонлар учун қўн панжаралар қўйиб беришди, фокуслар қўйишди. Трамвай йўллари учун тирговчулар ўрнатиди. Минглаб ишчи ва хизматчилар ахшиабалиқларга чиқиб, уюмларни текислашди, гуллар, дараклар ўтқазиди. Шаҳардаги энг чиройли Чкалов номи ва Шевченко номи маданият ва истироҳат болчалари ўша пайтда барпо этилганди. Болалар темир йўлининг очилиши ўғил-қизларга катта қувонч келтирди. Сўнгга биз ВЦИСПСдан Екатерина замонаидан қолган саройни тиклаш учун пўл олдик. Саройни студентларга беришга қарор қилинди, олнй ўқув юртларидан ҳар бир ки-ши қурилишга қўнлиқ соддан ишлаб берди. Шу тақлида ақойиб архитекторга ёдгорлиги ва Днепротровскда энг машҳур ёшлар клуби — Студентлар маданият саройи пайдо бўлди.

Бу ўринда мана шунч ҳам қўшиб кетиш лозим. Партияий рабар одамлардан ташаббускорлиқни талаб қилиш билан бирга, мураккаб пайтларда уларни ҳимоя қила билиши, зарбни ўзинга қабул қила билиши ҳам керак. Никопол қурув заводининг директори Н. А. Тихонов, масалан, шундай бир вазиғга тушиб қолганди. У ишчиларнинг маиший турмуши тўғрисида, айтиш мумкинки, ҳаммадан кўра қўпроқ гамхўрлик қиларди, унинг заводидаги ишлар ҳам чакки эмасди. (Шуниҳам ҳам бори, бу қонуний бир ҳол бўлиб, одамлар тўғрисида қанча хўрлик бўлмаган жойда иш ахши кетишини қуттиш ҳам қийин). Обкомнинг тутан қўлаш эргашиш, Тихонов бемор ишчилар учун шаш-орон оқди, ишчилар таъминоти бўлимига қарашли хурушга ошқона ташкил эди. Фашистлар вайрон қилиб кетган йўлни тиклай бошладди, завод клубини областга бирикчалардан бўлиб ремонтдан чиқарди. Лекин ремонт учун унга етти юз минг сўм акрмтиган эди, сарф қилинган эса салкам уч баравар кўп бўлган эсимда. Шунда биз томонга Тевосия келди. Учалмиз кетаётганимизда Иван Федорович директори койиб бошладди:

— Сен кимсан, Рокифелдермисан? Сенга пуд шунйичун бериламанми?

Худди шу пайтда машина тўхтаб, биз ту-пиди, қаршимизда эса сабатлиги, топ-тоза, тиройлик клуб биноси қал қўтариб турарди!

— Ха-а, — дедим мен гўё министрини қув-ватлаган бўлиб, — Шахсан ўзлари учун мана бунақанга «дача» ҳам қуриб олганми!

Тевосия мийғидага қулиб қўйди, биз яна йўлга тушидик. Янги йўлга буртилганимизда унинг яна жаҳли қичди.

— Сени нима қилса бўлади-а? — юзланди у директорга. — Менга Молия министрлигидан қўнғирок қилишди, мана бу йўл тўғрисида билишаркан.

— Обком ҳам билади, — дедим мен. — Бу-сиз туғни смена бўлмасди. У ўзи учун эмас-ку, ўзининг шахсий чўнғатига содмайити-ку, ахир, Иван Федорович. Истасангиз, биз бу йўлни ҳалқ қурилиш тарзида тутатамиз.

Кейин шундай қилинди ҳам, лекин энг ахши директорни ҳавф-хатардан асраб қолдик. Бу гап областда маълум бўлиб қолди, бундай нарсалар тез тарқалган ва фойда келтирмай, бошқа жойларда аяс-сало бермай қолмайдик, албатта.

9

Иш—одамининг ҳақиқий баҳосини аниқлайди-ган бамисоли қарроқот. Кимни иш билмаса, ўз ўринини топиб ўтирмаган бўлса, у эртами-кечми, ўз камчиликларини қўшиб ёйишлар ва бошқалар билан тўлдириниға уришиб кўради. Масалани Қилов бу ҳақда нима деганини биласизми...? «Алдоқчи топар қалбиди, аммо, ҳаммиша бекнигиға жойе».

— Бизга сиз ишдан гапиринг, — дердим бундай одамларга одатда. — Бизга қасидалар ўйиниғиниғиз ва ҳушомал-ўйинлариниғиз керағи йўқ. Сизни обкомга бўйинг учун чақирган эмасмиз.

Агар иш усулоти тўғрисида, кишилар билан уваро муносабатлар ҳақида гапирилган бўл-сак, пираваридида шунч айтмоқчиманки, мен одамларни ўзинга ўхшатиб қўйиб, қўйишга уримаслик қоралиғини тушунидим. Одатда, бундан ҳеч қандай ахшилик чикмайди. Партияий рабар ишлати сафшолларини қандай бўлса, шундайлиғича тан олмоғи керак. Уларнинг ожиз томонларини албатта билиш, аммо қучли томонларини ҳам кўра билиш ва уни ишнинг манфаати йўлида йўналтири олиш ҳам керак. Шундай бир мисол хотирамда турбиди.

Днепропетровскда областдаги энг йирик Петровский номи металлургия заводининг директори Илья Иванович Коробов билан меннинг муносабатларим тезда изга тушавермади. У машҳур ишчилар сулоласининг аъноси бўлиб, отаси Максескада обер-мастер бўлиб ишлар, ача-унаклари ҳам домналарда эди. айтгандай менимча, унинг болалари, ҳозир эса набира-ла-

ри ҳам ўша анъанани давом эттириб келишляпти. Коробовлар оиласида Сталин ҳам биларди, бу оила мамлакатда таинилган эди. Буларнинг ҳаммаси ахши, лекин ошмонорок қилиб айтганда, бу одам баъзан меъридан ошиб кетар, жиззакорин эди.

Мен ўз йўлимдан қолмадим, Коробов билан ҳаммиша бир хил муомалада бўлавердим, за-водда тез-тез бўлиб, коллектив билан учра-шди, ишчилар билан суҳбатлашиб турдим, шу қорқонанинг пўлат эритувчилари Невчас, Соко, горновой Трофимов ва бошқаларнинг та-шаббустларини қўлаб-қувватладим. Коробов-нинг қучли томонларини ҳам билар-дим: у ҳақиқатан ҳам биринчи даражали дом-начи эди. Одамгарчилик юзасидан олганда, яширмайман, унинг қайсарлиғи менинг бир оз ғашимга тегса ҳам, буни писанд қилмаслик даркор эди, чунки у ҳодим сифатида ахши эди, шунинг ўзи қифой эди.

1949 йилининг охирига келиб, Украинада ёйилиш ва электр энергияси босида янқиди аҳвол рўй бериб қолди. Бошқа кўпгина қор-қоналар қаб Петровский завод ҳам ёйитиб таъминлашмаётган эди. Планининг барбод бў-лиш ҳақида тушунди. Завод директорлари ўз йўллари билан ёрдам олишга уришаётган бир пайтда, биз обкомда вазиғани таҳлил қилиб чириб, кўпгина миқдордаги ёйилтининг газ та-риғасида ҳавога учайтганини аниқла-дик. Буни ҳамма биларди, шунч ҳам айт-тиш керакин, жамланган рақам кишини таажкубга соларди: исрофгарчилик ярим миллион тонна қўнғирга тенг эди. Мен директорларни тўпладим: мана чора! Қучлар-ни бирлаштириш, қурувлар учун (уюмлардан, қондичасиз ҳамда пайданд ташқари маҳсу-лотлар ҳисобидан) металл топиб, прокат ки-лиш ва газ қурувлари ёйишчи лозим эди. Шунч тан олтишм керакики, Коробов бу роғиз бирикчилардан бўлиб боз қўшиш, кўп нарсалар қилиш, биз бу роғиз аича тез амалга оширдик.

Коробовнинг ўжарлиғи кейинроқ барибир ўзини қўрсатди. Заводдан ВКП(б) Марказий Комитетига ишқотлар туша бошладди. Уни директорлик лавозимидан бўшатиш тўғрисида масала қўйилди. Гарчи бизнинг ўртамиздаги шахсий муносабатлар, тақоррайманики, ун-чалик ахши бўлмаса ҳам, мен бунга қатъий қарши чиқдим.

— Ўртоқ Коробов бутунлай аяроқсизга чиқ-қан рабар деб ҳисобламайман, — дедим мен обком бюросида. — Тўғри, унинг ҳатолари, кеккайиб кетишлари ҳам бўлди, бу ҳақда ун-га тўғри қўрсатдик ҳам, лекин шунча амин-манин, бу одам учун хали ҳам ён босса бў-лади.

Иш ҳайбаси билан тамом бўлди. Бу катта фойда берди. Илья Иванович шундан кейин ҳам кўп ишлар заводга бошчилик қилди, бу-тун мамлакат бўйича домна ишлаб чиқариш-ни ривожлантириш соҳасида кўп ишлар қилди, техника филлари доктори, Ленин мукофоти лауреати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бўлди. Бундан чиқинди, мен унинг ёнини олиб ҳато қилмаган эканман.

Худди шундай воқеа Запорожьеда ҳам бў-лган эди. Днепростройга машҳур тирговчу-вич Федор Георгиевич Логинов бошчилик қи-ларди. Айтиш мум

ТИЖЛАНИШ

(Боши 2-, 3-бетларда).

— Шундай қилиб, сизлар неча домнани қўлдан чиқардинглар, Иван Федорович? У бармоқ букишга тутинди. Қўшвада, Никитин Тагида, Кузнецкада, Запорожскда шунча бор экан... Кези келганда қай этиш керакки, бундай сўхбатлар хотиржам, узуқ-юлуқ-сиз бўлиши керак. Менинг ортқича вақтим йўқ, қани тезроқ, лўндакча ўтайлик, қабилида бўлмаслиги керак! Агар ишчилар ёки колхозчилар билан олдатиладек умумий тил топишга муваффақ бўлишган экан, афтидан, мен уларнинг ишларига шунчаки юзакни қизиқмаётганимни улар кўриб турганликлари билан бўлса керак. Мен бундай учрашувлардан ҳақни қанақа оладим.

Карпачев меҳнатни таъмин қилиш тўғрисида уларда қабул қилинган прогрессива мукофот системаси тўғрисида, бригадаларнинг иш ҳақи (суммалар баҳолашларини) ески миёнада айтаётган, албатта тўғрисида ҳам ана шундай батафсил гапириб берди.

— Мана, кеча, — деди у, — сменала бир юз эллик тўрт сўм ишладим. Нормалар — олтин тўққиз гишт, мен эса икки юз тўртга қўйдим.

— Уч барабар оширибсиз-да!

— Қарийб шундай, — бош иргатди бригадир. — Бундай ҳам кўп қўйиш мумкин. Тихономиниз уч юз эллик процентга етказди.

— Сифат масаласи қандай? — савол берди мен. — Агар, сизлар лешачка териянлар-ку. Улар талаб жуда ҳам қатъий бўлиши керак.

Ишчилар бир-бирларига қараб қўйишди: ҳамма нарсадан хабардор одам билан сўхбат қилишганини тушуниди. Дешчаль териян ҳамини пайтада нозик иш ҳам ҳисобланарди. Ишчилар оралиги ярим миллиметрдан ошмаслиги лозим. Утга чиқилган гишт терияннинг ҳар биридан кейин назоратчи келиб, ўша чокларнинг кенглигини махсус пчуп билан текшириб юради. Чунки эриган металл худди ана шу жойларга тўпиладан.

— Қоридимнинг дозасини аниқ олиш керак, — деди Карпачев. — ҳамма сир мана шунда. Бизда сўқ қоримиз ишлатилди, уни келди билан қўйиб бўлмади. Хар бир гиштнинг утга томондан намлигини керак. Қўйилган одамлар, уни уч марта ботириб олади. Биз эса бу ишни чийта ҳаракат биланқоқ бажаришга ўрганиб олдик.

Моҳир одамларнинг эришган натижаларини моҳиятини чуқур ўрганиб олгандан кейин уларнинг «сирлари» сир бўлиб қолмаслиги учун ҳамма нарсани қилишга иштилоқчи бўлиди. Қўп ўтмай менинг кистовим билан «Союзтепострой» инженерлари И. Ф. Карпачева ўш меҳнат усулларини қорғога туширишга ердан берилар ва бу Запорожье обаласида ҳам, Днепротетровск обаласида ҳам қўйишга бригадаларнинг мўлти бўлиб қолди.

Бундай учрашувлар жуда кўп бўлди. Завод ёки қурилишга чиқиб қўлдан, у ерда кўп қолди кетардим, одамлар билан айтиш мумкин:

«Гигант» шахтасига бориб, қончилар либосини кийиб, ер ости йўлларида кўп юрганим, қизиқиб кетиб, шахтёрлар билан беш ёки олти соатча қолди кетганим эсимда. Шундан кейин кишиларнинг кайфиятини, эҳтиёжларини, режаларини тушуниб олиш ҳам осон.

Областимиздаги энг йирик Петровский номли заводда, машҳур Петровскада, аниқса, кўп бўлиб турардим. Шундай бўлардимки, завод бошқармасида обкомнинг биринчи секретарини куттишар, куттиб олишга тайёргарлик қўришарди. Лекин мен тақдир қилинган томонга, қарабсанки, йўлларим ҳам сўпуриб қўйилган жойга қараб юрмасдан, бошқа ёққа, айтиш мумкинлиги, тартиб унчалик яхши бўлмаган томонга, пешлар орасига қараб бориб кетардим. Бунда металлургия тармақи кўмак келарди: йиғилган ана шундай заводда қарийб барча пиллаполларни — қочғарлардан инженерликкача ўзим ҳам босиб ўтганман.

Бу нарсалар билан мулоқатла ҳам ердан берарди. Гоҳ у бригада, гоҳ бу бригада билан сўхбатлашарман, гоҳида, пўлат эритувчилар, прокатчилар билан учрашарман, яна шулар билан завод ошхонасида бирга овқатланарман. Расмий вазиятда нимадир дейилмасин, бу ерда гап батамом ошқор бўлади. Сўнгга ярим соат, бир соат бирорта кабинетга кириб олиб, олдига тезисларни тайёрлаб қўйдим-да, кечкурунги партия активига фақат умумий вазифалар қўйишгагина тайёр бўлиб қолмасдан, бу вазифаларни маърузкорхонанинг конкрет вазияти билан боғлардим.

— Ўртоқлар, дилимиздаги ошқор айтишлар, мен кўнглимиздаги ҳақиқатни таъкидлаш, келинглари, эли сизлар ҳам ишчиларга хос ростибўлик билан гапиринглари. Ишнинг қандай қилиб ўнгиласан бўлади? Нималар ҳақида беришар? Резерваризмиз қани?

Бундай ҳолларда танқид кўруш сўзлан иборат бўлиб қолмай балки ишнинг дилимизга таъинан, бинобарин, амалий бўларди.

Ўғувчи шундай бир қонуний савол бериши мумкин: бошқаларини-ку тарбиялаш осон, муаллимнинг ўш танқидни қандай қабул қилар дийкин? Ростиш айтишар: жуда оғир ботарди, ҳа, бошқача бўлиши мумкин ҳам эмасди. Танқид шоқолад эмаски, уни яхши кўра қолсанг. Фақат енгилтак, кўруш одамгина таъинларини эшитиб, қўлиб қўйиш ва шу заҳотиёқ осдан чиқариб юбориши мумкин. Бир кунги шу мавзуну Днепротетровскда обаласта комсомол конференциясида махсус ўртага ташлашнингга тўғри келди (1948 йилининг февралда). Ушанда орамизда мени биров танқид қилмасди, понушта қила олмай юрарман, деб айтидиган бирорта одам бўлишга ҳақимиз тап бўлганди. Лекин танқид чинакам бошқариларди, сабот-мағонат тугларди. Нормализм лоятди.

Ҳаётимда ҳар хил танбёҳлар эшитганимга тўғри келган. Баъзан жуда оғир туюлса ҳам, уларнинг рационал маъзани нақдига интилардим.

Мен илдий худосалар чиқарардим бу эса оқибатда ҳамини ўзимга ҳам, умумий ишга ҳам фойда келтирардим. Аммо юқоридан бўлган танқидни ҳамма ҳам умуман бир амаллабган олади-ю, настан бўлган танқидни тап олти жуда ҳам қийин. Шундай вақтлар ҳам бўладикки, серларда нотинчнинг нутқини тинглаб ўтириб, уни ёқтирмаётганимни ўзим ҳам билмай қолсан: «чаёғи» ўхшаб нашта санчишини қара-й!» Лекин қўлимиз кўксимизга қўйиб шунга айтишим мумкинлиги, менинг шайнингга тегалигидан ана шундай чиқишлардан кейин мен танқид қилган одамга нисбатан муносабатимни бағартирганим бўлиб. Бундай одамларга муносабатим қандай бўлса, шундайлигига қолардим.

Днепротетровскда Октябрь район партия комитетининг секретари Николай Романович Мироновнинг танқидий нутқларини аниқса, яхши эслаб қолганман. У ўзига хос оригинал, дилимиз бўлиб, университетнинг бешинчи курсдан қўйилганлар сафидида фронтга жўнган, яхши кўнгли билан, оғир лавдор бўлганга қарамай, кўнвоқ интиглигига, яхши спортчилигига қолганди. Визининг олти юз юзларимиза жўнланган ўлка районда ишларди, айтиш мумкинлиги. Студентлар баройини тиклаш фикри ҳам ундан чиққан эди. Шундай қилиб, Мироновнинг конференцияларимизда чиқишлари дадиллиги, ўртага ташланган масалаларнинг ўткирлиги билан ҳам ажралиб турарди. Агар у шахар ёки обаласта партия комитетининг ишдаги камчиликлар ҳақида гапирардиган бўлса, устимизда қилмас, у ёқдан кириб, бу ёққа чиқадиган иборалар изламас, балки конкрет ҳолимизнинг номларини, шу жумладан менинг номимни атайверарди.

Нима ҳам дердим? Бундай нутқларни эшитардим, уларда қўйилган масалаларнинг ҳаммаси ҳам ўрилиб бўлиб туюларвермасди. Ахир, нотинчлар ўртага ташлаган бу масалаларнинг менинг ўзим ҳам биринчи нутқим кўя бошлаган, уларнинг рўёбга чиқиши учун ҳаранат қила бошлаган эмас-мидим. Лекин нотинчлар ана шу масалалар ҳақида яна гапирардиган экан, дедим мен бу масалаларнинг ҳақиқатини ҳақиқат эришга олмаган эканман, деб ўйлардим. Танқидлардан наарағида аниқроқ қўринадим. Шу билан бирга, мен Мироновнинг ишнинг ўнгилган истаётига, иш учун жон қўйиётганини, фақат шуларни кўлаб танқид қилишини яхши тушунардим. Шунинг учун ҳам у билан бизнинг ўртасидаги муносабат шунчаки яхши бўлиб қолмасдан, айтишим мумкинлиги, бу муносабатларимиз Днепротетровскда ҳам, кейинчалик Москвада Николай Романович КПСС Марказий Комитети аппаратида ишга ўтгандан кейин ҳам, у авиация ҳаволидаги Фоксфорд ҳалок бўлишига қадар дўстона муносабатлар бўлиб қолди.

Энди 1948 йилда обаласта партия конференциясида қилинган танқидга қандай жаваб берилганини (сенограмма бўйича) келтириб ўтмоқчиман:

«Ўртоқ Брежнев: Мен барча нутқларни диқ-

қат билан эшитдим, агар танқид обаласта партия тақдирининг баъзи ҳолимларини, баъзи арбобларини маълум даражада хикоят қилди, деб айтсам хато қилмайман. Шунга айтишим керакки, кўп ҳолларда бу танқидни ўз шайнингга қабул қилдим. Шунингдек ачиниш ўтирдим, лекин биз бу танқиддан ўзимиз учун худоса чиқариб олишимиз лозим. Бизда, бошқарувчиларда бу илзорлик, бу ички таъиниш ўз навобатига ишда ташаббус, куч-гайрат, танқид остига олинган камчиликларни тезроқ бартараф этиш учун интилиш пайдо қилиши керак. Мен шахсан ўзим учун фақат ана шундай худоса чиқардим».

Танқидий мулоқазаларнинг қўлиги ишларнинг ёмонлигидан далолат беради, деб ўйлаш ютуғдир. Аксинча, бутунай бошқача: ошқор, оммавий танқид кўп бўлган жойда иш шунчаки яхши бўлади. Днепротетровскда меҳнат-вазирлар халқ хўжалигини қайта тиклаш, ва ривожлантириш тўғрисида беш йиллик планини муваффақиятли амалга ашларди. Бизнинг обаластимизда экин майдонларини урушдан олдинги даражадан ошиб кетди. Петровка, Джерзинка ва бошқа кўпгина заводлар ҳам урушдан олдинги ишлаб чиқариш даражасидан ўзиб кетди. Кивой Рог, Никополь шахталари қайта тикланди, мамлакатимизда Икануби ва Маркази металлургиясини руда билан таъминлайдиган бўлди. Днепр бўйига энг оғир урушлардан бирининг етказган жароҳатлари тузатилган эди.

Айтиш мумкинлиги, 1950 йилда келиб, биз халқ хўжалигини тиклаш босқичини тутгалдик. Обком биринчи секретарининг, унингсиз ҳам қамаймаган ишлари қаторига янги, янада қизиқтар ишлар қўшилди. Шевченко номли театр актёрлари менинг хонамда туғти соат ишларига қадар ўтиришганим эсламан. Улар ўз репертуарларида нима учун классик асарлар йўқлигини тушутиришди, декорация масаласидан мушкулликлар, кийим-кечак етишмаслиги ҳақида ишқот қилишди. Буларнинг ҳаммасини чуқур биллиб олтишга, уларга ердан қўрсатишга тўғри келди. 1949 йилда бизда сув спорт бўйича Бутунитифоқ мусобақалари ўтказилди, бунда ҳам ошмушча таъиниш бўлган йўқ. Лекин, айтиш мумкинлиги, бу таъинишлар бизга оғирлик қилмасди, аксинча кўнвоқ бағишларди. Демак, маданиятга, санъатга, спортга қизиқадиган вақтлар ҳам келибди, — бу ҳам тикланишдан далолат. Шундай ҳам бўлардики, бш вақт бўлиб деғушча ўзим ҳам стадионга йўл олардим. Қадимий рақиблар бўлган «Металлурги» ва «Сталь» — Запорожье ва Днепротетровск футбол командаларининг учрашувлари алоҳида қизиқлиқ тугдирарди. Ростиш айтсам, у томон учун ҳам, бу томон учун ҳам баб-баравар қайишардим.

Менинг кабинетим ўш лойиҳалари билан келган архитекторлар, безатин эскизлари билан келган рассомлар, бадиий ҳаваскорлик коллективларининг режиссёрлари, олти ўзга юзларининг рестораторлари, спорт мастери, олимпияр, пелагоглар, врачлар билан гаукум бўлиб турарди. Қўшимча қилиб ана шунга айтишим керакки, ўша пайтада мен чехословак

коммунистларнинг буюк раҳбари Клемент Готвальд билан учрашгандим. Биз бир неча вақтни ўртоқларча вазиятда ўтказдик. У социалистик Чехословакияни ривожлантириш режалари билан ўртоқлашди, мен халқларимиз ўртасидаги дўстлигини янада мустаҳкамлаш ҳақида гапирдим. Поганин сзод қилишда қатнашганимни эсладим.

Бугунги кунда социалистик мамлакатлардан келган дўстлар билан, ривожланаётган мамлакатлардан келган меҳмонлар билан, капиталистик давлатларнинг вакиллари билан бўладиган бундай учрашувлар обаласта партия комитетлари раҳбарлари иш практикасида тобора кенгроқ кириб бормоқда. Ўларнинг ўзлари ҳам тез-тез чет элларга бориб туришарди. Бу эса уларнинг ишнинг партиямиз ва мамлакатимиз учун янада муҳимроқ қилиб қўймоқда. Мен ўш шахсий тақрибамдан обкомнинг биринчи секретарига кўп нарсалар боғлиқ эканлигига, айтиш мумкинлиги, партиямизда у жуда ҳам муҳим, оғир ва масъулиятли лавозим эканлигига амин бўлдим.

Босиб ўтган йўламга назар ташлаб, Днепр бўйига бағишланган йилларимиз эслаб, шунга айтишим мумкинлиги, кудратли қорхоналар ва гуллаб-йашаётган экинзорлар макони бўлган аксийб ўша билан ўшанда инқироби бор биродарлашиб қолдим. Бу саҳий заминнинг ишчилари, колхозчилари, қурувчилари, инженерлари, агрономлари, олимпияр билан бирга ишлаш насиб қилганлиги жуда ҳам қўнвоқлидир.

«Бир кун туз ичган жойга — қирқ кун салом» деган мақол бор. Бугунги кунда у, эҳтимол, эскиргандир. Юз минглаб, миллионлаб совет ватанпарварлари партия даъвати билан иссиқ жойларини қўйиб мамлакатни гуллаб-йашатишда, коммунизм қурилишида актив иштирок этиш учун отланмоқдалар. Қийинчиликлар ва катта галабалар нашташини татиб қўриш насиб қилган, меҳнат қилиш, айтиш мумкинлиги, ўш кўл кучларини ишлатишга тўғри келган жойлар улар учун жонажон ва қадрдон ерларга айланмоқда.

Худди шундай мен ҳам ўзимга қадрдон ўша жойларда бўлиш насиб бўлиб қолгувек бўлса, Днепр соҳилларининг гўзаллигига сўқланиб қарайман, шу гўзаллиқни тиклашда мен ҳам қатнашганман, мана бу Маданият сароёи, манами заводлар, электр станциялари, шахталар, манами шахар қўчалари, колхоз қишлоқларида ҳам мен қилган меҳнатини, ўй-фикрларимнинг, таъинишларимнинг, бе-дурдалик ўтказган туларимнинг улуши бор деб эслаб қўяман...

ДУНЁ ОВОЗИ

ЧЕМ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

ҚИТЪАЛАДАН ДАРАКЛАР

● СОФИЯ. Пловдивда социалистик мамлакатлар космик метеорология доимий ишчи гушпасининг навобатдаги кенгаши бўлиб ўтди. Кенгаш социалистик мамлакатларнинг «Интеркосмос» программаси бўйича космик фаёзини тинчлик мақсадларида тадқиқ этиш ва ундан шу мақсадда фойдаланиш соҳасидаги ҳамкорлик доирасида ўтказилди. Група бултур ва шу йил йўлдошлар воситасида метеорология ҳамда атмосфера юқори қатламларини тадқиқ этиш проблемалари хусусида биргаликда олиб бориладиган ишларнинг натижаларини муҳомада қилди.

● ВАЙУТ. Исроил ҳарбийлари Ливаннинг жанубида агрессияни авж олдиришнинг давом эттирмоқда. Фаластин ВАФА информатсия агентлигининг хабар беришча, Исроил ҳарбий кемалари ва вертолётлари фаластинлик қочқонларнинг Тир шаҳридан сад нарида жойлашган Рашидия лагерини, шунингдек аҳоли яшайдиган Батуния ва Лер Катун дунтиларини ўтқа туттилар. Хабарда айтиладики, Ливан миллий ватанпарвар кучлари билан Фаластин қаршилик ҳаракатининг позицияларини ҳам Исроил оғир артиллерияси тўта тутган.

Миллий ватанпарвар кучлар билан Фаластин қаршилик ҳаракати кучлари жаваб ўти очиниға мажбур бўлганлар.

● ЛУАНДА. Президент А. Нетонинг декрети билан Ангола Халқ Республикасида енгил ва озиқ-овқат саноати қорхоналаридан ўнганга давлат тасарруфига ўтказилган.

● БУЭНОС-АЙРЕС. Парагвай Компартиясининг ветеранлари Аниакс Майдана Паласиос билан Игнасио Чаморро озолинка чиқдилар. Улар диктатор Стреснернинг қамоқларида 18 йилдан ўтириб чиқдилар. Парагвай Компартиясининг аширинча нашир этилувчи органи «Аделанте»нинг хабар беришча, Латин Америкасида энг узоқ «стаж» бу мажбурият халқаро жамоатчилиқнинг таъини ҳақида мамлакат ичкари-сиплати оммавий намоёнчилар тўғрисида бошқа 60 сийсий мажбуз билан бирга озолинка чиқарилганлар.

Шундай бўлсада, Парагвай диктатурасининг қамоқлари ва лагерларида ҳамон қозлаб сийсий мажбузлар азоб чекомоқдалар. Уларнинг баъзилари 15 йил ва ундан кўпроқ вақтдан бери озолинкадан маҳрум этилган.

(ТАСС).

АФГОНИСТОНДАГИ ВАЗИЯТ

ИСЛОМОБОД. (ТАСС). Бу ерга келадиган хабарларга кўра, Афғонистондаги аҳвол нормаллашиб бормоқда. Бу ерда ички кун мақаддәм давлат тўтиришни қилдиган эди. Қўбул радиоси қўнвоқданлиги соатининг муқаддәм қисқартирилганлиги аълои қилди. Ҳокимият теласига келган қурулди кучларининг революцион кенгаши давлат хизматчилари, врачлар, ўқитувчилар, транспорт ходимларини бугун ерталабдан бошлаб ўш вазифаларини яна адо этишга қиришқига даъват қилди. Тўтиришдан кейин биринчи марта Қўбулда магазинлар очилди.

Қўбул радиоси «мамлакатдаги аҳвол революцион кенгашининг тўла назорати остида турганини» хабар қилди. Хабарда айтиладики, «Қурулди кучларининг баъзи турлари ва ҳамма ҳарбий қисмлар бутун мамлакатда ўзларининг революцион кенгашига хайрохўқ эканликларини билдирдилар».

ТЕХРОН. (ТАСС). Эрон ўзининг Афғонистон билан чегарасини ёпиш тўғрисида қарор қабул қилди. Кузатувчилар бу тadbиран икки кун аввал Афғонистонда содир бўлган давлат тўтириши билан боғламоқдалар.

Янгийўл районидagi машъал «Коммунизм» колхози деҳқонлари ҳар йилдек, бу йил ҳам меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик кунин 1 Май байрамига дала ишларини қизғин авж олдириган ҳолда кутиб олмоқдалар. Айниқса, хўжалиқнинг Турсун Саломов бошлиқ қилаётган мажмаъхўроқкорлик бригадаси аъзолари байрам арафасида текис ривожланаётган низоҳлар парварини ва озиқлантиришни кучайтириб юбордилар. Суратда: бригаданинг тажрибали сувчиси Қўчқор Мирзаев.

А. Абалди фотоси.

ҚУЛИБ КЕЛДИ МАЙ

Хар қўнғилга қувонч солиб, кулиб келди Май, Новадларда маржон бўлиб, улиб келди Май, Пешвоз чиқай йўлларига, дугонажон-ей, Саҳий бағри гул-лолага, тўлиб келди Май. Кўкка қўш қирғиз нуллар соҳиб юборди, Нур ичиди юртим чирой очиб юборди, Олчага ҳам дурдан шода осиб юборди,

Биз қуйлаган бахт қўшғин бўлиб келди Май. Тонгда бузуб ол бирйор-бирйор сайраб гўзбога, Қўнқоқлар қўш эмиб, айраб ўтлоқда, Деҳқон қалби туйғулардан қайнаб бу чоқда, Уфқ ота бог-чамаига қўлиб келди Май. Бодроқ-бодроқ наваларда орам туглади, Бу тонг хушрўй қизлар каби

майин кулади, Субҳдамда бор истагим, сўзсиз унади, Оқ тоғларини ошпоқ гўлга қўлиб келди Май. Коммунизм қурулди, оқ қилар байрам, Хирмонини қўнғилча кўтарган ўқтам, Қиз-йигитлар хуш айёми байрами бу дам, Хар қўнғилга қувонч солиб, кулиб келди Май!

Муҳаббат ТУРОВОВА.

Шинам шийпонлар

КАЛИНИН райони хўжаликларига дала шийпонлари сони йил сайин қўнғилли бўлмоқда. Баҳор келиши билан барча шийпонлар тўла ремондан чиқарилиб, деҳқонларнинг дам олишига тайёрлаб қўйилди. Шийпонларда ҳозир турли оммавий-сийсий ишлар, лекция ва сўхбатлар ўтказилмоқда.

Бу йил шийпонлар сони яна ҳам қўнғилди. «Назарбек» «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхозлари, «Партия XX съезди» колхоз ва хўжаликларда 12 та янги дала шийпонини қуришмоқда. Шийпонларнинг ҳаммаси радиолаштирилмоқда. Газета-журналлар вақтида етказиб берилмоқда.

РЕКЛАМА

Эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МАРКАЗИ

ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ

«ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — «Вақт». 9.35 — «Тинчлик, Меҳнат, Май». 10.00 — Концерт. 10.45 — Хўнжонатил фильмлар. 11.15 — Мультифильмлар. 11.45 — «Бирдамлик». 12.15 — Концерт. 12.45 — Москва. Қизил Майдон. Меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик кунин — 1 Майга бағишланган кўрсатув. 15.45 — «Уч қувонқ смена» (бадиий фильм, 1 серия). 16.50 — Хоней. Канада — АКШ. 18.30 — Янгиланган. 18.40 — «Голубой огонёк». 21.30 — Меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик кунин — 1 Май байрининг нишонлангани тўғрисида (репортаж). 22.45 — Хоней. ГДР — СССР.

ЎЗБЕКИСТОН

ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ

ПРОГРАММАСИ

9.50 — Тошкент. В. И. Ленин номли майдон. Меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик кунин — 1 Майга бағишланган кўрсатув. 12.40 — Мультифильмлар. 12.55 — Ҳўжўнлар учун кўрсатув. 18.35 — Телемуниторлар таътири. 19.20 — «Ахборот». 20.00 — «Май табассуми» (музыкал программа). 21.30 — Москва. Меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик кунин 1 Май байрининг нишонлангани тўғрисида репортаж. 22.45 — «Май табассуми» (давоми).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

УЧУН ПРОГРАММА

19.00 — Болалар учун фильм. 19.40 — «Таиниш одам» (бадиий фильм). 20.45 — Концерт.

НАВОНИ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА

1, 2 майда

САНЪАТ САРОИИ — Мимини (катта зал). Хизматдош ошчилар қиссаси (ичкин зал, кундуз ва кечурун).

ТИЛЬ ҲАҚИДА АСОНА (1 ва 2 сериялари) — «ТИНЧЛИК» (12.30, 13.30).

Хизматдош ошчилар қиссаси — «ЧАЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Тугилиш — ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИК НОМИ (11.15, 13.30, 16, 18.30, 21.00). «ҚОЗОҒИСТОН» (11, 14, 17, 20.00).

Одамлар таъинишда — «МОСКВА» (муфт соатларда). Фидойи аёл — С. РАҲИМОВ номли (тоғ соатларда).

Бориссан марказий хўнжон — «МНР» (тоғ соатларда).

Томдан санраш — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (сундуз ва кечурун).

Унда — «КўКЧА» (11, 14, 17, 20.00).

Карпат доволари — «ЯНГИ-ОБОД» (11, 14, 17, 20.00).

ЕЗГИ ВИНОДА

Хизматдош ошчилар қиссаси — «ФЕСТИВАЛЬ» (20.30).

Тугилиш — «ХИВА» (20.30).

РЕДАКТОР

А. ИСМОИЛОВ.

РЕДАКТОР

ЎРНИБОСАРЛАРИ — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретари — 334808, 325533; секретариат — 325750. БУЛИМЛАР: оммавий ишлар ва хатлар — 334048; партия

турмуш — 325778; пропаганда — 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; кишлоқ хўжалиги — 325647; маданият — 325558; адабиёт ва санъат — 325767; совет қурилиши — 325553; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; расом — 325645; фотомуҳбир — 325894.

БИЗИНГ АДРЕС: 700000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, 41